

PSALMEN

77-82

Gods trouw tegenover Israëls opstandigheid
en het falen van zijn leiders

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/psalmen/77-82

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Psalm 77: nood, twijfel en Gods zwijgen	4 min	4
2	Bemoediging door Gods daden van vroeger	2 min	6
3	De uittocht als geboorte van Israël	2 min	7
4	Gods onnaspeurlijke weg door de zee	3 min	9
5	Psalm 78: van Zoan naar Sion	5 min	11
6	Efraïm en Juda als rivaliserende stammen	6 min	13
7	Israëls geschiedenis als les voor de kinderen	3 min	16
8	Wonderen, manna en kwartels in de woestijn	4 min	18
9	Verhoorde begeerten en geestelijke magerheid	2 min	20
10	Oordeel, schijnbekering en Gods ontferming	3 min	22
11	Hoe ongeloof Gods werk beperkt	3 min	24
12	De plagen en de intocht in Kanaän	3 min	25
13	Israël als een onbetrouwbare boog	2 min	28
14	De buitgemaakte ark en de Filistijnen	3 min	29

15	Efraïm verworpen, Juda en David verkozen	2 min	31
16	Psalm 79: klacht over de verwoeste tempel	4 min	32
17	Psalm 80: herstel en de ware Wijnstok	3 min	36
18	Israël als geplante en verwoeste wijnstok	5 min	38
19	De Mensenzoon aan Gods rechterhand	2 min	41
20	Psalm 81 en het Loofhuttenfeest	3 min	42
21	Israël weigert naar God te luisteren	2 min	44
22	Ongehoorzaamheid aan de zendingsofdracht	3 min	45
23	Psalm 82: wie zijn de genoemde goden?	2 min	47
24	Rechters als vertegenwoordigers van God	3 min	48
25	Onrechtvaardige rechters en hun taak	2 min	50
26	Menselijke rechters zijn geen echte goden	2 min	51
27	Jezus' beroep op 'u bent goden'	2 min	53
	Om verder te lezen		54

1

Psalm 77: nood, twijfel en Gods zwijgen

We gaan naar Psalm 77. In deze psalm vinden we niets wat bijzonder opmerkelijk is in vergelijking met wat in sommige andere psalmen staat. Dit is opnieuw een gebed van iemand die overweldigd is, zoals hij zichzelf in vers 3 beschrijft. Dit is weer Asaf. De meeste psalmen in dit gedeelte zijn geschreven door Asaf, een van de tempelzangers en een van de leiders van het tempelkoor. Hij schrijft dit in een tijd van neerslachtigheid, in een tijd van beproeving.

In deze psalm brengt hij de gedachte tot uitdrukking die ook in enkele eerdere psalmen te vinden was: Is God ons vergeten? Hoe zit het met vroeger? Was U toen niet machtiger dan nu? Of U liet Uw macht toen in elk geval vaker zien. Ze vragen zich af of dit altijd zo zal blijven. Maar zoals gewoonlijk eindigt de psalm op een positievere toon, al behoort hij niet noodzakelijk tot de meest uitbundige psalmen.

Hij begint:

Er staat:

Mijn stem klinkt tot God en ik roep, mijn stem klinkt tot God en Hij zal mij aanhoren. Op de dag van mijn benauwdheid zocht ik de Heere, mijn hand was 's nachts uitgestrekt en verslapte niet, mijn ziel weigerde getroost te worden. Dacht ik aan God, dan kermde ik; peinsde ik, dan bezweek mijn geest. Sela

PSALMEN 77:2-4

Het was niet zo dat de gedachte aan God hem verontrustte. Wat hem verontrustte, was dat hij zich herinnerde dat God in het verleden anders met Zijn volk was omgegaan dan Hij op dit moment met deze man omging. Dat verontrustte hem. Hij vroeg zich af waarom dat zo was.

Hij zegt:

U hield mijn ogen wakend, ik was verontrust en sprak niet.

PSALMEN 77:5

De woorden:

U houdt me wakker.

betekenen eenvoudig: „U laat mij niet in slaap vallen. Ik kan niet slapen.” Met andere woorden: „Ik ben te ontdaan om in slaap te vallen.”

Ik overdacht de dagen vanouds, de jaren van vroegere eeuwen. Ik dacht aan mijn snarenspeel, 's nachts peinsde ik in mijn hart, en mijn geest onderzocht:

PSALMEN 77:6-7

Dat betekent: „Ik denk aan vroeger en ik heb mijn eigen geest ijverig onderzocht om te zien of er iets in mij is wat het voor U onmogelijk maakt om op mijn gebeden te antwoorden zoals U antwoordde op de gebeden van Jozua en Mozes en die grote helden van toen. Waarom zie ik die dingen tegenwoordig niet? Ik heb mijn eigen geest ijverig onderzocht om te zien of er iets in mij was.” Blijkbaar vond hij niets.

Zou de Heere dan in alle eeuwigheid verstoten en voortaan niet meer goedgezind zijn? Houdt Zijn goedertierenheid voor altijd op? Komt aan Zijn toezegging een einde, van generatie op generatie? Heeft God vergeten genadig te zijn? Of heeft Hij Zijn barmhartigheid door toorn afgesloten? Sela Toen zei ik: Dit krenkt mij, maar de rechterhand van de Allerhoogste verandert. Ik zal de daden van de HEERE gedenken, ja, ik zal denken aan Uw wonderen van oudsher. Ik zal al Uw werken overdenken en over Uw daden spreken. O God, Uw weg is in het heiligdom. Wie is een God zo groot als God?

PSALMEN 77:8-14

2

Bemoediging door Gods daden van vroeger

In vers 10 citeert hij de Engelse lezing: „Dit is mijn zwakheid.” De zichtbare HSV vertaalt dit als: „Dit krenkt mij.” Vanuit de Engelse lezing verklaart hij dit als volgt: „Ik richtte me op mijn huidige zwakheid.” Maar hij zegt: „Nu verander ik van houding. Daar ga ik me niet op richten. In plaats daarvan ga ik denken aan de goede dingen, aan de jaren van Uw rechterhand.” De rechterhand duidt op de plaats van gunst en nabijheid, op de dagen waarin God dichtbij was en Zijn gunst liet blijken. „Ik ga aan die dagen denken.” Het is bemoedigender en opbouwender om aan zulke dingen te denken dan aan zijn huidige zwakheid.

In feite gaat hij denken aan de positieve dingen die God heeft gedaan. Niet met de bedoeling ze met het heden te vergelijken, maar eenvoudig om zichzelf te bemoedigen met de gedachte dat God nog altijd groot genoeg is om alle omstandigheden aan te kunnen die ons op dit moment kunnen kwellen, aangezien Hij de grote problemen van de mensen van vroeger ook heeft aangepakt.

Wanneer hij in vers 13 zegt:

Uw weg, God, is in het heiligdom.

is het moeilijk te weten wat dat betekent. Het Engelse woord „sanctuary”, dat in de HSV met „het heiligdom” is vertaald, betekent „heilige plaats”. Volgens de spreker is het mogelijk dat de Hebreeuwse tekst enigszins verkeerd is overgeschreven, zodat er zou kunnen staan: „Uw weg, o God, is in heiligheid.” Dat is door sommigen geopperd.

Aan de andere kant kan het een verwijzing zijn naar de tabernakel, die een soort afbeelding is. We zouden kunnen zeggen dat de tabernakel een symbolische afbeelding van Gods wegen is. Daar zou hier op gezinspeeld kunnen worden, hoewel dat misschien mystieker en duisterder zou zijn dan de andere uitleg.

U bent de God Die wonderen doet, U hebt Uw macht bekendgemaakt onder de volken. U hebt Uw volk door Uw sterke arm verlost, de nakomelingen van Jakob en van Jozef. Sela

PSALMEN 77:15-16

3

De uittocht als geboorte van Israël

Hij verwijst nu naar de tijd waarin God het volk Israël uit Egypte bevrijdde. Je zult merken dat veel van deze psalmen juist aan die gebeurtenis terugdenken. Van alle Bijbelverhalen in het Oude Testament zou je kunnen denken dat er buitenproportioneel veel tijd wordt besteed aan het terugdenken aan die ene gebeurtenis, waarbij God het volk door de Rode Zee heen van de Egyptenaren bevrijdde.

Waarom wordt die gebeurtenis zo vaak genoemd? De reden is dat dit de geboortedag van de natie was. Totdat ze uit Egypte werden geleid, waren ze nooit een natie geweest. Toen ze Egypte binnengingen, waren ze slechts een familie van zeventig mensen: het gezin van Israël, met zijn twaalf zonen en hun zonen. Maar toen ze vierhonderd jaar later uit Egypte kwamen, bracht God hen als natie ter wereld en gaf Hij hun Zijn wetten. Hij maakte werkelijk een volk van grote betekenis van hen, dat kon wedijveren met de andere volken om hen heen. Dit is dus hun nationale geboortedag. Het is zoiets als de vierde juli voor mensen in Amerika. Zij herinneren zich die als de dag waarop zij hun onafhankelijkheid uitriepen. Daarom herdenken de Joden zo vaak de bevrijding uit Egypte. Dat is hun nationale geboortedag, en daarom verwijst hij er hier naar.

In feite zijn de woorden in vers 13:

O God, Uw weg is in het heiligdom. Wie is een God zo groot als God?

PSALMEN 77:14

en in vers 14:

U bent de God die wonderen doet, weerklanken van Exodus 15:11. Die woorden maakten deel uit van het lied dat de Joden zongen toen ze door de Rode Zee waren getrokken. Ze zeiden:

Wie is als U onder de goden, HEERE? Wie is als U, verheerlijkt in heiligheid, ontzagwekkend in lofzangen, U Die wonderen doet?

EXODUS 15:11

De gedachte dat God met niemand anders te vergelijken is, wordt uitgedrukt met de woorden:

Wie is er zoals U?

Hier staat:

O God, Uw weg is in het heiligdom. Wie is een God zo groot als God? U bent de God Die wonderen doet, U hebt Uw macht bekendgemaakt onder de volken.

PSALMEN 77:13-14

Die wonderen doet. Dat zijn weerklanken van het lied dat de Joden zongen toen ze uit Egypte kwamen, in Exodus 15:11.

4

Gods onnaspeurlijke weg door de zee

Hij gaat verder in vers 15 en vertelt hoe Hij het volk had verlost, waarmee hij bedoelt: uit Egypte. Daarna beschrijft hij hoe het water van de Rode Zee uiteenweek. Er staat:

De wateren zagen U, o God, de wateren zagen U, zij beefden, ook de diepe wateren sidderden.

PSALMEN 77:17

Hij stelt de zee voor als iemand die in doodsangst voor God vlucht. De zee was bang en week daarom uiteen, zodat Hij en Zijn volk erdoorheen konden lopen.

Er staat:

De wolken goten water uit, de hemel gaf geluid, ook vlogen Uw pijlen overal heen.

PSALMEN 77:18

Waar dit naar verwijst, is niet duidelijk. Misschien is het een samenvatting van de verschillende overwinningen en zegeningen die God daarna over Zijn volk uitstortte.

Het geluid van Uw donder klonk in het rond, de bliksemflitsen verlichtten de wereld, de aarde sidderde en beefde.

PSALMEN 77:19

Dit verwijst waarschijnlijk vooral naar de berg Sinaï, toen de wet werd gegeven. Al zou het nog steeds een figuurlijke verwijzing kunnen zijn naar wat er gebeurde toen Egypte ten val kwam en de kinderen van Israël Egypte verlieten.

Uw weg was door de zee, Uw pad door grote wateren, en Uw voetstappen werden niet bekend. U leidde Uw volk als een kudde door de hand van Mozes en Aäron.

PSALMEN 77:20-21

Het is misschien een soort anticlimactisch einde. Het houdt gewoon op met de herinnering dat God de Joden door de woestijn leidde als een kudde schapen, door middel van Zijn dienaren Mozes en Aäron.

De verwijzing naar Gods weg in de zee en Zijn pad in de grote wateren, en de uitspraak:

Uw voetstappen zijn niet te zien, geven misschien de conclusie van de psalmist weer. Die komt er hoofdzakelijk op neer dat je Gods stappen eigenlijk niet zo goed kunt natrekken. Hij gaat waar Hij wil gaan en hoeft ons geen rekenschap af te leggen. Zijn pad loopt door de zee, en dat is voor ons uiteraard niet te onderscheiden. Het laat geen voetstappen achter. Toen Jezus over het water liep, liet Hij vast geen voetstappen achter. De gedachte hier is dat Gods weg, of Zijn pad, door het water loopt. Daarom kun je Zijn gangen en Zijn stappen niet werkelijk analyseren. Je kunt Zijn voetstappen niet volgen en voorspellen welke richting Hij opgaat.

Misschien zegt hij: 'Ik moet niet proberen Uw huidige handelen te analyseren. Ik hoef niet te onderzoeken waarheen U gaat, of U ons voor altijd hebt verstoten en wat er misschien achter de volgende hoek ligt. Misschien moet ik U eenvoudig volgen, zoals de kinderen van Israël een herder volgden. U leidde hen als een kudde, één stap

tegelijk. U ging altijd voor hen uit en zij hoefden alleen maar gehoorzaam te volgen waar U hen op dat moment heen leidde.' Zoals ik al zei, zou dat de conclusie kunnen zijn waartoe de psalmist komt.

5

Psalm 78: van Zoan naar Sion

Psalm 78 is een lange psalm van 72 verzen. Hij verhaalt een bepaald deel van de geschiedenis van Israël, maar dit is geschiedenis met een doel. Het is niet zomaar geschiedenis die alleen wordt verteld om het verhaal opnieuw te vertellen. Het is geschiedenis die zich niet mag herhalen. Hij vertelt over de reizen van de Joden vanuit Egypte en volgt hun tocht, heel beknopt en zonder veel bijzonderheden, helemaal tot aan de berg Sion.

We weten dat dit de informatie omvat uit de boeken Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, Jozua, Richteren, Ruth, 1 Samuel en 2 Samuel. Al die boeken vertellen over de omzwervingen van de Joden, hun komst in het land en hun verovering van het land. Daarna vertellen ze hoe David uiteindelijk werd aangesteld en de burcht van Sion in Jeruzalem veroverde om er de hoofdstad van te maken. Dat is wat hier wordt beschreven.

De stad waaruit ze volgens vers 12 vertrokken, is Zoan, een oude naam voor Tanis. Een bekendere naam voor die stad in Egypte is Tanis. Ze begonnen dus in Zoan en eindigden in Sion. Je zou deze psalm 'Van Zoan naar Sion' kunnen noemen, als je dat wilde.

Hij vertelt over hun reizen. Maar nogmaals, het verhaal wordt niet alleen verteld om de mensen eraan te herinneren wat er is gebeurd. Het moet hen eraan herinneren, zodat ze niet dezelfde fouten maken als de kinderen van Israël maakten. Die fouten bestonden grotendeels uit hun opstandige weigering Gods gezag te erkennen en op Gods goedheid te vertrouwen. Een van de onderliggende thema's van dit verhaal is dat Jakob, toen hij stierf, een zekere voorrang leek te geven aan Efraïm, de zoon van Jozef. Misschien herinner je je dat Jozef van Jakobs twaalf zonen zijn grootste gunst genoot. Jozef was degene die als slaaf naar Egypte werd verkocht en later het hele gezin van de

hongersnood redde. Jakob, de vader van Jozef, leek hem voor te trekken. Elk van zijn andere elf zonen zou een twaalfde deel van de erfenis krijgen, maar de twee zonen van Jozef zouden elk een volledig erfdeel krijgen. Dit betekende dat de erfenis in dertien delen zou worden verdeeld, waarvan er twee naar de twee zonen van Jozef zouden gaan. Jozef kreeg in feite twee delen: zijn familie kreeg twee delen, in tegenstelling tot één deel voor elk van de andere elf.

Jakob gaf Jozef dus een dubbel deel van de erfenis door zijn twee zonen, Efraïm en Manasse, ieder een volledig erfdeel te geven. Zoals we in Genesis hebben gezien, was dat zijn manier om het eerstgeboorterecht toe te kennen. Het eerstgeboorterecht dat op de oudste zoon overging, hield namelijk een dubbel deel van de erfenis van de vader in. Jozef was bepaald niet de eerstgeborene en was daarom niet degene die van nature als eerste voor het eerstgeboorterecht in aanmerking kwam. De mannen die wel als eersten in aanmerking kwamen — Ruben, Simeon en Levi, de eerste drie zonen van Jakob — hadden zichzelf wat Jakob betrof allemaal gediskwalificeerd. Door hun daden hadden ze zichzelf het eerstgeboorterecht onwaardig gemaakt: Ruben omdat hij met de bijvrouw van zijn vader had geslapen, en Simeon en Levi omdat ze in hun woede de hele stad Sichem hadden uitgeroeid en Jakob daarmee een groot probleem hadden bezorgd.

Daarom was Juda de volgende zoon die in aanmerking kwam. Jozef, degene die werkelijk Jakobs gunst genoot, kwam pas veel later. Hij was de elfde van twaalf zonen. Wat de oudste zoon betreft, was Juda dus werkelijk de volgende die in aanmerking kwam nadat de eerste drie waren gediskwalificeerd. Juda kreeg een deel van het eerstgeboorterecht. Jakob gaf Juda de geestelijke afstammingslijn van dat eerstgeboorterecht. Hij was degene uit wie de Messias zou voortkomen.

Het Abrahamitische eerstgeboorterecht dat van generatie op generatie werd doorgegeven, had twee aspecten. Het ene was het gewone eerstgeboorterecht, dat een dubbel deel van de erfenis inhield. Het andere was het geestelijke eerstgeboorterecht om in de afstammingslijn van de Messias te staan. Jakob verdeelde dat eerstgeboorterecht. Hij gaf Juda het recht om in de afstammingslijn van de Messias te staan, zodat Jezus uit de stam Juda voortkwam. Maar Jakob gaf Jozef het natuurlijke eerstgeboorterecht, hoewel hij een van de jongste zonen was. Hij deed dat door de twee zonen van Jozef de status van volwaardige zonen te geven. In plaats van twaalf zonen

die de erfenis in twaalf delen verdeelden, waren er nu dertien die haar in dertien delen verdeelden, van wie er twee tot de stam van Jozef behoorden. De stam van Jozef kreeg dus twee delen.

6

Efraïm en Juda als rivaliserende stammen

Een van Jozefs zonen was Efraïm, en de stam van Efraïm werd naast Juda de voornaamste stam. Je herinnert je dat toen het koninkrijk in de tijd van Rehabeam uiteenviel, tien van de stammen naar het noorden gingen, of eigenlijk een noordelijk stammenverbond vormden, en er twee in het zuiden bleven. De twee die in het zuiden bleven, waren Juda, de grootste zuidelijke stam, en het kleine Benjamin, dat met Juda verbonden was en gedurende die hele beproeving trouw bleef aan Juda en aan het huis van David. De andere tien stammen gingen naar het noorden, en de leidende stam onder die tien was Efraïm, een van de stammen van de zonen van Jozef.

Efraïm was dus de leidende stam in het noordelijke stammenverbond, en Juda was de leidende stam in het zuidelijke koninkrijk. Juda en Efraïm waren als rivaliserende leidende stammen, de ene in het noorden en de andere in het zuiden. Het is interessant dat dit de twee stammen waren die het eerstgeboorterecht hadden gekregen, eigenlijk de twee delen van het eerstgeboorterecht. Juda had het geestelijke eerstgeboorterecht gekregen, en Efraïm en Manasse, de twee zonen van Jozef, hadden het natuurlijke eerstgeboorterecht gekregen.

Maar Efraïm was zo afvallig — de stam Efraïm was zo goddeloos — dat deze stam het hele verbond van tien stammen tot verdorvenheid bracht. Daarom werd het noordelijke koninkrijk eerder geoordeeld dan het zuidelijke koninkrijk. Efraïm werd een spreekwoord voor afvalligheid. Vooral in het boek Hosea wordt de naam Efraïm gewoonlijk gebruikt om naar het hele noordelijke koninkrijk te verwijzen. Omdat de stam Efraïm zo'n vooraanstaande plaats innam in het noordelijke koninkrijk, ging de naam Efraïm soms het noordelijke koninkrijk zelf vertegenwoordigen.

In deze psalm wordt verteld hoe het eerstgeboorterecht, of de zegen van God, van Efraïm werd weggenomen vanwege zijn afvalligheid. Uiteindelijk kreeg Juda in wezen alles. Dat is werkelijk wat er gebeurde. Toen God namelijk Zijn oordeel over het noordelijke koninkrijk bracht, verdwenen Efraïm en de andere negen stammen. Ze werden naar Assyrië weggevoerd en keerden nooit terug, terwijl Juda bleef bestaan. Juda ging later in ballingschap naar Babylon, maar keerde als volk intact terug naar Jeruzalem. Niet allemaal, maar de meerderheid van de Israëlieten die uit de Babylonische ballingschap terugkeerden, behoorde tot de stam Juda. Daar komt de naam Jood vandaan. Pas daarna werden ze Joden genoemd, omdat die naam een vorm van Juda is.

Met andere woorden, Efraïm liep door zijn afvalligheid alles mis, en Juda werd uitgekozen om het volledige eerstgeboorterecht te krijgen. Daar gaat dit over. De verzen 67 tot en met 72, de laatste verzen van de psalm, vertellen hoe God Efraïm terzijde stelde.

Vers 67 zegt:

Maar Hij verkoos de stam Juda, de berg Sion, die Hij liefhad.

PSALMEN 78:68

De berg Sion lag in het gebied dat aan de stam Juda toebehoorde en was natuurlijk ook de streek waar David vandaan kwam. Deze psalm vertelt dus hoe Efraïm werd verworpen. Jakob had Efraïm, de stam van Jozef, bepaalde eerbewijzen toegedacht, maar door opstandigheid raakten zij die kwijt. Het lijkt erop dat Efraïm, toen ze Egypte verlieten, nog enigszins de overheersende stam was.

Maar in vers 9 tot en met 11 staat:

Zij namen Gods verbond niet in acht en weigerden te wandelen in Zijn wet. Zij vergaten Zijn daden en Zijn wonderen, die Hij hun had laten zien. Voor de ogen van hun vaders had Hij wonderen gedaan in het land Egypte, in het gebied van Zoan.

PSALMEN 78:10-12

Dit geeft ons de reden waarom Hij hen niet koos, waarom God hen ondanks Jakobs keuze voor hen niet eerde: omdat ze, zo staat er, op de dag van de strijd terugdeinsden.

Er is eigenlijk geen enkel geval in het Oude Testament opgetekend waarin de stam Efraïm op de dag van de strijd terugdeinsde, maar het is waarschijnlijk een beeldspraak. Ze hielden niet vast aan het geloof op de dag van het conflict, toen ze in de verleiding kwamen zich van God af te keren. Ze keerden terug naar de afgoden, enzovoort. Dat wordt in vers 10 aangegeven: ze hielden zich niet aan het verbond van God en weigerden naar Zijn wet te leven.

De Efraïmieten waren in feite behoorlijk strijdlustig. Ze waren een zeer opvliegende en boze stam. Ze werden kwaad op Gideon omdat hij hen niet had uitgenodigd om mee te gaan, en wilden hem bijna doden, omdat ze zo graag bloed wilden proeven. Ze waren niet laf in de strijd, maar tegenover God waren ze beslist niet dapper. Daarom werden ze verworpen.

Dat is dus een onderliggend thema wanneer we de bewegingen van Israël van Zoan naar Sion volgen. Een van de dingen die ons worden verteld, is hoe Efraïm, als vertegenwoordiger van Israël als geheel, in opstand kwam en telkens en telkens en telkens weer het oordeel over hen bracht, totdat God Efraïm uiteindelijk als leidende stam verwierp en Juda en Sion koos.

7

Israëls geschiedenis als les voor de kinderen

Psalm 78:

Ik wil mijn mond met spreuken opendoen en van aloude verborgenheden doen overvloeien, die wij gehoord hebben en weten en onze vaders ons verteld hebben. Wij zullen ze niet verbergen voor hun kinderen, maar aan de volgende generatie de loffelijke daden van de HEERE vertellen, Zijn kracht en Zijn wonderen, die Hij gedaan heeft. Want Hij heeft een getuigenis ingesteld in Jakob, een wet vastgesteld in Israël; die heeft Hij onze vaders geboden om ze hun kinderen bekend te maken, opdat de volgende generatie ze zal kennen, de kinderen die geboren zullen worden, en zij opstaan en ze weer aan hun kinderen vertellen; zodat zij hun hoop op God stellen en Gods daden niet vergeten, maar Zijn geboden in acht nemen, en niet worden als hun vaders: een opstandige en ongehoorzame generatie, een generatie die zijn hart niet richtte op God en van wie de geest niet trouw was aan God. De zonen van Efraïm, gewapende boogschutters, keerden om op de dag van de strijd.

PSALMEN 78:2-9

Dus zegt hij: „Ik ga jullie dit verhaal opnieuw vertellen”, omdat God wilde dat dit verhaal telkens weer werd verteld. Hij zegt in vers 3 dat we dit verhaal allereerst van onze vaders hebben gehoord. Dan zegt hij: „Ik zal het niet verbergen voor hun kinderen” — de kinderen van onze vaders, onze eigen generatie en de komende generaties. Hij zegt dat zij het aan hun kinderen zullen vertellen.

In vers 5 staat dat Hij een getuigenis heeft ingesteld, dat Hij een wet heeft vastgesteld en dat Hij wilde dat deze wet van generatie op generatie werd doorgegeven, zodat toekomstige generaties niet dezelfde fouten zouden maken als hun voorouders. Dat zegt hij in die eerste acht verzen, want hun voorouders waren een koppige en opstandige generatie, een generatie die haar hart niet oprecht richtte en van wie de geest niet standvastig was tegenover God. Hij zegt: „Ik vertel dit verhaal, zodat deze generatie en de komende generaties hun fouten, hun dwaasheid, kunnen vermijden.”

Vers 9:

Zij namen Gods verbond niet in acht en weigerden te wandelen in Zijn wet. Zij vergaten Zijn daden en Zijn wonderen, die Hij hun had laten zien. Voor de ogen van hun vaders had Hij wonderen gedaan in het land Egypte, in het gebied van Zoan. Hij spleet de zee doormidden en deed hen erdoor gaan, de wateren deed Hij rechtop staan als een dam.

PSALMEN 78:10-13

Vers 9 tot en met 11 vat samen wat hij op het punt staat te vertellen. In vers 1 tot en met 8 vertelt hij waarom hij het verhaal vertelt: „Ik vertel het verhaal, zodat jullie niet zullen zijn zoals jullie vaders.” Nu vat hij in vers 9 tot en met 11 samen wat hij gaat zeggen. Hij zegt in wezen: „Wat ik jullie ga vertellen, is een illustratie van hoe Efraïm zich niet aan het verbond van God hield, maar terugdeinsde en Gods wonderbare werken vergat.”

8

Wonderen, manna en kwartels in de woestijn

Nu begint hij aan het verhaal zelf. Nadat hij het verhaal in vers 9 tot en met 11 heeft samengevat, gaat hij terug naar Egypte, waar het verhaal begint. Hij zegt dat God, toen de Joden in Egypte waren, in het veld van Zoan, wonderbare dingen deed voor de ogen van hun vaders. Dat zou in het bijzonder verwijzen naar de tien plagen die Hij over de farao bracht. Dan staat er:

Hij leidde hen overdag met een wolk, de hele nacht met een lichtend vuur. Hij spleet de rotsen doormidden in de woestijn en liet hen overvloedig drinken als uit diepe wateren.

PSALMEN 78:14-15

Want Hij bracht stromen voort uit de rots en deed water neerstorten als rivieren. Toch gingen zij door met tegen Hem te zondigen: zij tergden de Allerhoogste in de dorre wildernis.

PSALMEN 78:15-16

Met andere woorden, Hij liet water uit de rotsen komen.

Zij stelden God in hun hart op de proef: zij vroegen om voedsel, overeenkomstig hun verlangen. Zij spraken tegen God en zeiden: Zou God een tafel gereed kunnen maken in de woestijn? Zie, Hij heeft de rots geslagen, zodat er water uitvloeide en er beken overvloedig uitstroomden. Zou Hij ook brood kunnen geven? Zou Hij Zijn volk van vlees kunnen voorzien? Daarom hoorde de HEERE het en werd verbolgen; een vuur ontstak tegen Jakob, ja, toorn laaide op tegen Israël.

PSALMEN 78:17-20

Met andere woorden: kan God ons hier in de woestijn te eten geven, waar geen voedsel groeit?

Dit zeggen zij. Ze erkennen dat God in staat was water te geven en dat de stromen overvloedigen.

Daarmee daagden ze Hem dus uit. Ze zeiden: Toegegeven, Hij kon ons water uit de rots geven, maar kan Hij hier werkelijk drie miljoen mensen te eten geven, zonder gewassen, zonder dat er voedsel verbouwd kan worden? Daarom hoorde de Heere dit en werd Hij toornig, of boos.

Want zij geloofden niet in God en vertrouwden niet op Zijn heil. Hij gebod de wolken daarboven en opende de deuren van de hemel:

PSALMEN 78:22-23

Hij liet manna op hen regenen om te eten en gaf hun hemels koren. Eenieder at het brood van de machtigen; Hij zond hun proviand tot verzadiging toe. Hij deed de oostenwind opsteken langs de hemel en voerde door Zijn macht de zuidenwind aan. Hij liet vlees op hen regenen als stof en gevleugelde vogels als zand van de zee. Hij deed het vallen midden in Zijn kamp, rondom Zijn woningen. Toen aten zij en werden volop verzadigd, omdat Hij hun bracht wat zij begeerden.

PSALMEN 78:23-28

Hier staat dat ze zich afvroegen of God een tafel in de woestijn kon aanrichten, of God hun daar te eten kon geven, hoewel Hij al manna op hen had laten regenen. Dat wordt in vers 24 aangegeven. Hij had al manna laten regenen. Ze hadden al gezien dat Hij in staat was brood te verschaffen, maar nu vroegen ze om vlees.

We herinneren ons het verhaal. Nadat ze een tijdlang manna hadden gegeten, waren ze het manna beu en vroegen ze of ze vlees konden krijgen. God zei:

En tegen het volk moet u zeggen: Heilig u tegen morgen, en u zult vlees eten. U hebt immers ten aanhoren van de HEERE gejammerd: Wie zal ons vlees te eten geven? We hadden het zo goed in Egypte! Daarom zal de HEERE u vlees geven, en u zult eten. U zult het niet één dag eten, geen twee dagen, geen vijf dagen, geen tien dagen, en geen twintig dagen, maar tot een volle maand, totdat het u de neus uit komt en u ervan walgt. Want u hebt de HEERE, Die in uw midden is, verworpen, en hebt voor Zijn aangezicht gejammerd: Waarom zijn wij eigenlijk uit Egypte vertrokken?

NUMERI 11:18-20

Dat zei Hij letterlijk. Dus stuurde Hij kwartels, en de kwartels kwamen. Het waren er zo veel dat ze op de grond vielen, waar ze blijkbaar begonnen te rotten. Ze lagen overal rondom het kamp tot ongeveer een meter hoog opgestapeld. Rondom het kamp betekent ongeveer een dagreis in elke richting. Het was alsof het land bedekt was met een ongeveer een meter dikke laag rottende kwartels.

De mensen die naar vlees snakten, aten ervan. Maar de Bijbel zegt dat God hen met een plaag sloeg terwijl het vlees nog in hun mond was, waarschijnlijk vanwege het rottende vlees, zodat ze er ziek van werden. Dat was een oordeel van God vanwege hun begeerte en hun gebrek aan vertrouwen in God.

9

Verhoorde begeerten en geestelijke magerheid

In vers 29 staat dat zij aten en volop verzadigd werden, omdat Hij hun bracht wat zij begeerden. Dat wil zeggen: Hij gaf hun waar ze om vroegen.

Vervolgens staat in vers 30:

Zij waren van hun begeerte nog niet bekomen, hun voedsel was nog in hun mond,

PSALMEN 78:30

In Psalm 106, vers 15, hebben we nog een psalm die hetzelfde verhaal vertelt. Er zijn er heel wat die dat doen. Maar in deze specifieke psalm, Psalm 106, wordt hetzelfde beschreven. In vers 14 en 15 staat:

en werden met gulzigheid bevangen in de woestijn; zij stelden God op de proef in de wildernis. Toen gaf Hij hun wat zij begeerden, maar henzelf deed Hij uitteren.

PSALMEN 106:14-15

Dat is Psalm 106:15 en het gaat over het moment waarop Hij hun vlees gaf. In de Engelse vertaling waarop de spreker zich baseert, staat dat Hij hun gaf wat ze vroegen, maar „magerheid in hun ziel” bracht; de HSV vertaalt dit als: „henzelf deed Hij uitteren”.

Heel vaak verhoort God onze gebeden, zelfs egoïstische gebeden, helaas, ook al zullen die ons geestelijk schaden. Gewoonlijk zal God zulke gebeden niet verhoren. Als gebeden ons schade zullen berokkenen wanneer ze verhoord worden, zal God ze vaak helemaal niet verhoren. Daarom worden sommige van onze gebeden niet verhoord: we vragen om dingen waarvan God weet dat ze niet goed voor ons zouden zijn.

Maar als we koppig en opstandig zijn en Hem voortdurend om dingen vragen om onszelf tevreden te stellen in plaats van Hem, kan Hij ons als onderdeel van Zijn tuchtiging geven waar we om vragen. Zo kunnen we de magerheid van de ziel ervaren, de geestelijke magerheid en geestelijke dorheid die het gevolg zijn van de dingen waar we om hebben gevraagd. Dat deed Hij bij hen.

Steeds weer klaagden ze dat ze vonden dat God hun gebeden niet verhoorde. Ze vonden dat Hij hun niet gaf wat ze wilden. Dus uiteindelijk gaf Hij het hun. Hij gaf hun waar ze om vroegen, maar daarbij ervoeren ze geestelijke magerheid. Zo staat ook hier

in vers 29 dat Hij hun gaf wat ze zelf verlangden.

10

Oordeel, schijnbekering en Gods ontferming

Nu vers 30:

of Gods toorn laaide tegen hen op: Hij doodde de welgedane mensen onder hen en velde de besten van Israël neer.

PSALMEN 78:31

Dat wil zeggen: ze deden hun begeerten niet van zich weg.

Ondanks dit alles zondigden zij nog en brachten Zijn wonderen hen niet tot geloof. Daarom deed Hij hun dagen vergaan in vergankelijkheid, en hun jaren in verschrikking.

PSALMEN 78:32-33

Dat wil zeggen: ondanks Zijn wonderlijke werken geloofden ze niet.

Wanneer Hij hen doodde, vroegen zij naar Hem en keerden terug en zochten God ernstig.

PSALMEN 78:34

IJdelheid betekent leegheid. Hij liet hun dagen en hun jaren opgaan in leegheid, waarmee het doelloze rondzwerven door de woestijn wordt bedoeld. Ze brachten veertig jaar door met alleen maar rondzwerven. Hij wachtte totdat die hele generatie uitgestorven was, zodat Hij hun kinderen het beloofde land binnen kon brengen. Zo liet Hij hun hele leven opgaan in doelloos rondzwerven.

Want hun hart was niet standvastig bij Hem, en zij waren niet trouw aan Zijn verbond. Maar Hij was barmhartig en verzoende de ongerechtigheid, Hij richtte hen niet te gronde, maar wendde dikwijls Zijn toorn af, en wekte Zijn volle grimmigheid niet op.

PSALMEN 78:37-38

Iedere keer dat Hij hen sloeg, een plaag zond en hen doodde, leken ze zich te bekeren. Maar hun bekering bestond uit leugens. Ze vleiden God alleen maar. Ze prezen Hem met hun mond en zeiden: „We bekeren ons,” maar in hun hart was het niet in orde. Ze waren niet standvastig, wat betekent: onbeweeglijk, in Zijn verbond.

Hij dacht eraan dat zij broze schepselen waren, een wind vlaag, die gaat en niet terugkeert.

PSALMEN 78:39

Hij wekte Zijn toorn wel op en zond hun vaak plagen, maar er staat dat Hij Zijn volle toorn vaak niet opwekte. Vaak wendde Hij Zijn toorn af, want Hij dacht eraan dat zij vlees waren, zoals in Psalm 103. Psalm 103 zegt:

Want Híj weet wat voor maaksel wij zijn en blijft bedenken dat wij stof zijn.

PSALMEN 103:14

Dat wil zeggen: Hij weet waarvan wij gemaakt zijn. Psalm 103:14, denk ik. Vervolgens staat er:

Hij denkt eraan dat we als de wind zijn, die voorbijgaat en niet meer terugkomt.

Zo kort is ons leven en zo klein en zwak zijn wij.

Want telkens weer stelden zij God op de proef en beperkten de Heilige van Israël. Zij dachten niet meer aan Zijn machtige hand, aan de dag dat Hij hen van de tegenstander verlostte,

PSALMEN 78:41-42

11

Hoe ongeloof Gods werk beperkt

Dat ze terugkeerden, verwijst naar het feit dat Hij hen naar het land Kanaän bracht en hen er binnen wilde brengen. Maar zij stuurden er verspieders heen, die een kwaad gerucht over het land terugbrachten. Ze geloofden niet dat God hen er binnen kon brengen, en dus kwamen ze in opstand en keerden terug naar de woestijn. God werd boos op hen, omdat ze Hem niet wilden geloven dat Hij hun de overwinning zou geven. Ze wilden niet geloven dat Hij hun het land kon geven dat Hij hun beloofd had. Daarom staat er dat Hij door hen bedroefd werd.

In vers 41 staat:

Ze legden de Heilige van Israël beperkingen op, Daaruit blijkt dat God, Die almachtig is, toch beperkt kan worden door ons gebrek aan geloof. Hij kon hen er niet binnen brengen, omdat zij niet konden geloven. Dat staat in Hebreeën 4. Daar staat dat ze beloften hadden. Het gaat over precies dezelfde gebeurtenis, toen ze terugkeerden en het land Israël niet binnengingen toen ze dat wel hadden moeten doen. Toen God hen er binnen wilde brengen, geloofden ze niet dat Hij dat kon.

Hebreeën 4 geeft commentaar op deze geschiedenis. In vers 2 staat:

Want ook aan ons is het Evangelie verkondigd, evenals aan hen. Maar het gepredikte woord bracht hun geen voordeel, omdat het niet met geloof gepaard ging bij hen die het hoorden.

HEBREEËN 4:2

Hebreeën 4:2. Toen hun beloofd werd dat ze het land Kanaän konden binnengaan en innemen, en dat God het in hun handen zou geven, vermengden ze die belofte niet met geloof. Ze geloofden die niet. Daarom was Hij niet in staat het te doen en beperkten zij God.

Stel je voor dat je God kunt beperken, terwijl alle legers van de wereld Hem niet kunnen tegenhouden. Wanneer Hij besluit in beweging te komen en de wereld te oordelen, kunnen geen oorlogswapens, geen geld, helemaal niets Hem tegenhouden. Toch kan ons gebrek aan geloof Hem beperken in de dingen die Hij wil doen. Over Jezus wordt gezegd dat Hij, toen Hij in Nazareth was, daar geen machtige werken kon doen vanwege hun gebrek aan geloof.

En Hij kon daar geen kracht doen, maar Hij legde slechts enkele zieken de handen op en genas hen. En Hij verwonderde Zich over hun ongeloof. En Hij trok de dorpen in de omgeving rond en gaf er onderwijs.

MARKUS 6:5-6

Dus Jezus en God worden beperkt door ons gebrek aan geloof, en ongetwijfeld ook door ons gebrek aan gebed. Want als we geloof hebben, zullen we in geloof bidden.

12

De plagen en de intocht in Kanaän

Vers 42:

toen Hij Zijn tekenen verrichtte in Egypte en Zijn wonderen in het gebied van Zoan. Hun rivieren veranderde Hij in bloed, en ook hun stromen, zodat zij niet konden drinken. Hij zond steekvliegen onder hen, die hen verteerden, en kikkers, die hen te gronde richtten.

PSALMEN 78:43-45

Nu worden de tien plagen opgesomd die Hij over Egypte bracht. Hij zegt dat dit is wat zij vergeten waren. Ze vergaten de plagen die God over de farao had gebracht:

Hij zond steekvliegen onder hen, die hen verteerden, en kikkers, die hen te gronde richtten. Hij gaf hun gewas aan de zwerm sprinkhaan, aan de veldsprinkhaan hun opbrengst. Hij doodde hun wijnstok door de hagel, hun wilde vijgenbomen door grote hagelstenen. Ook leverde Hij hun dieren aan de hagel over, hun vee aan de vurige bliksemflitsen. Hij zond Zijn brandende toorn op hen af, verbolgenheid, gramschap, benauwdheid, Hij zond een menigte boden van rampen.

PSALMEN 78:45-49

Hij baande een pad voor Zijn toorn, Hij ontrukte hun ziel niet aan de dood, hun dieren leverde Hij over aan de pest.

PSALMEN 78:50

Daarmee wordt de doodsengel bedoeld, die kwam en hun eerstgeborenen sloeg — de eerstgeborenen van de Egyptenaren dus.

Hij trof al het eerstgeborene in Egypte, de eerste vruchten van de mannelijke kracht in de tenten van Cham. Hij liet Zijn volk als schapen wegtrekken en leidde hen als een kudde door de woestijn.

PSALMEN 78:51-52

Cham was een van de drie zonen van Noach van wie alle volken op aarde afstammen. De mensen van Cham trokken naar het zuiden, het Afrikaanse continent in, en daar lag Egypte. De verwijzing naar de tenten van Cham duidt dus op de tenten van

degenen die van Cham afstamden, in dit geval de Egyptenaren. Dan wordt, bij wijze van tegenstelling, nadat verteld is wat Hij de Egyptenaren had aangedaan, verteld hoe Hij Zijn eigen volk behandelde.

Ja, Hij leidde hen veilig, zodat zij niet angstig waren, want de zee had hun vijanden bedolven.

PSALMEN 78:53

Vervolgens bracht Hij hen naar het gebied van Zijn heiligdom, Met Zijn heilige plaats wordt waarschijnlijk Israël bedoeld en met „deze berg” Sion. en naar de berg die Zijn rechterhand verworven had, waarmee Sion wordt bedoeld.

Hij verdreef de heidenvolken voor hun ogen, verdeelde hun erfelijk bezit door een meetsnoer en deed de stammen van Israël in hun tenten wonen.

PSALMEN 78:55

waarmee Sion wordt bedoeld,

Maar zij stelden God, de Allerhoogste, op de proef en tergden Hem, en namen Zijn getuigenissen niet in acht.

PSALMEN 78:56

Dat wil zeggen: de grenzen die Hij hun gaf nadat Hij de Kanaänieten uit het land had verdreven. Hij gaf elke stam een erfdeel met grenzen, en Hij liet de stammen van Israël in hun tenten wonen.

13

Israël als een onbetrouwbare boog

Zij werden afkerig en handelden trouweloos, zoals hun vaders, zij keerden zich om als een bedrieglijke boog.

PSALMEN 78:57

Zelfs na de dagen van Jozua, toen ze het land waren binnengekomen, bleven ze Hem verzoeken. Dat gebeurde voornamelijk in de tijd van de richters, en zelfs daarna. Na de tijd van David en de tijd van Salomo, toen het koninkrijk uiteenviel, deden ze dat nog meer. Deze psalm is veel later geschreven. Deze psalmist kon dus niet alleen terugkijken op de tijd van de omzwervingen in de woestijn en de tijd van de richters, maar ook op de tijd van de koningen. Die tijd van de koningen was een tijd van afgoderij, waarin Gods toorn werd opgewekt en Zijn geduld zwaar op de proef werd gesteld.

Er staat:

Want ze daagden Hem uit.

zelfs nadat ze in het land waren,

God hoorde het en werd verbolgen, Hij verachtte Israël zeer.

PSALMEN 78:59

Dat is vers 58. Eigenlijk heb ik vers 57 overgeslagen, en dat is belangrijk:

Zij verwekten Hem tot toorn door hun offerhoogten, verwekten Hem tot na-ijver door hun afgodsbeelden.

PSALMEN 78:58

Met een bedrieglijke boog moet een boog worden bedoeld zoals een krijger die gebruikt, een oorlogsboog, die misschien kromgetrokken is doordat hij nat is geworden of zoiets. Zonder dat je het kunt zien, is hij een beetje kromgetrokken en

schiet hij een pijl niet meer recht af. Hij is bedrieglijk. Hij ziet eruit alsof hij zal werken, maar wanneer je een pijl afschiet, treft die niet precies het doel. Er zit een soort verdraaiing in, waardoor de pijl niet recht vliegt.

Er staat dat zij zo waren. God wilde dat de pijlen van Zijn Woord vanuit hen over de hele wereld zouden worden afgeschoten. Maar door hun eigen trouweloosheid tegenover God schoten zij de pijlen niet recht de wereld in. Ze leefden zelf zelfs niet eens recht. Daarom vergelijkt Hij hen hiermee:

Ze weken af als een onbetrouwbare boog. Want met hun offerhoogten maakten ze Hem boos en met hun afgodsbeelden maakten ze Hem jaloers.

De hoogten waren de plaatsen waar de altaren voor de valse goden stonden.

Daarom verliet Hij de tabernakel te Silo, de tent waarin Hij woonde onder de mensen. Hij gaf Zijn macht over in gevangenschap, Zijn luister in de hand van de tegenstander.

PSALMEN 78:60-61

14

De buitgemaakte ark en de Filistijnen

Met „Zijn macht” en „Zijn luister” wordt de ark bedoeld. Dit verwijst naar wat er gebeurde in de tijd van Samuel en Eli, tegen het einde van de periode van de richters. God liet de Joden in de steek, doordat Hij de Filistijnen zelfs de ark liet buitmaken. De Filistijnen hielden de Joden lange tijd schatplichtig en in slavernij. Een tijdlang waren de Filistijnen zelfs in het bezit van de ark. Ze hadden hem buitgemaakt. Maar overal waar de ark kwam, bezorgde hij de Filistijnen problemen. Dat wordt hier zo meteen beschreven, tot en met vers 66.

De Filistijnen verwoestten de tabernakel in Silo en namen de ark mee toen ze die in de strijd buitmaakten. Tegelijkertijd verwoestten ze de tabernakel. Er staat:

Hij leverde Zijn volk over aan het zwaard en werd verbolgen op Zijn eigendom.

PSALMEN 78:62

Hun priesters vielen door het zwaard, hun weduwen weenden niet.

PSALMEN 78:64

Dat waren de twee zonen van Eli, Hofni en Pinehas, die bij die gelegenheid werden gedood toen de ark werd buitgemaakt.

Toen ontwaakte de Heere als iemand die slaapt, als een held die juicht van de wijn.

PSALMEN 78:65

Volgens mij was het Pinehas, een van de twee zonen van Eli, die een vrouw had die op dat moment zwanger was. Toen ze hoorde dat haar man gestorven was, kreeg ze weeën en stierf ze tijdens de bevalling. De zoon die geboren werd, kreeg de naam Ikabod, wat betekent: „de eer is weggegaan”. Dat wees op het feit dat de ark was meegenomen. De eer van Israël was verdwenen. Maar de vrouw bedreef geen rouw, eenvoudigweg omdat ze stierf. Ze had geen tijd om rouw te bedrijven. Het betekent niet dat ze geen verdriet had. Ze was diepbedroefd toen ze over de dood van haar man hoorde, maar rouw bedrijven verwees gewoonlijk naar een langdurige periode waarin om gestorven mensen werd gerouwd. Deze mannen hadden geen weduwe die om hen kon rouwen, omdat in ten minste één geval ook de weduwe stierf.

Hij sloeg Zijn tegenstanders vanachter, Hij deed hun voor eeuwig smaad aan.

PSALMEN 78:66

Met andere woorden, als een man die dronken is geworden en agressief wordt. God werd plotseling agressief tegenover de Filistijnen. Gods toorn ontbrandde tegen de Filistijnen toen er overal waar de ark kwam, zweren uitbraken — of eigenlijk aambeien op de schaamdelen van de Filistijnen in die stad. Overal waar de ark kwam, veroorzaakte hij moeilijkheden. Dus uiteindelijk brachten ze hem naar een derde of vierde stad, nadat ze dat al in twee of drie steden hadden gedaan. De mensen van die stad kwamen naar buiten en zeiden: ‘Breng hem niet hierheen. Wij willen hem niet, want hij veroorzaakt te veel problemen.’ Het ging namelijk om aambeien die deel uitmaakten van een plaag die God zond. Waarschijnlijk werden die veroorzaakt door de builenpest. Dat verwijst naar de aambeien op hun achterwerk. Hij sloeg Zijn vijanden op hun achterwerk. Hij gaf ze billenkoek, dat is eigenlijk wat er staat. Maar de feitelijke verwijzing is naar het feit dat hun achterwerk letterlijk werd getroffen door deze plaag die God over hen zond.

15

Efraïm verworpen, Juda en David verkozen

Vers 67 zegt:

Hij verwierp de tent van Jozef, de stam Efraïm verkoos Hij niet.

PSALMEN 78:67

Nu gaat hij niet verder met de geschiedenis van dat specifieke voorval, hoewel we uit het verslag in 1 Samuel weten dat de ark daarna aan de Israëlieten werd teruggegeven en in het huis van Obed-Edom werd geplaatst. Nob is de plaats waar de tabernakel later opnieuw werd opgericht. De ark bleef in het huis van Obed-Edom totdat David kwam en hem naar Sion bracht. Van vers 66 naar vers 67 slaat hij dus de tijd over waarin de ark in het huis van Obed-Edom was. Hij springt vooruit naar de tijd waarin God de berg Sion uitkoos door hem in de hand van David te geven voor de bouw van de tempel en de ark daarheen te brengen.

Vers 67:

Maar Hij verkoos de stam Juda, de berg Sion, die Hij liefhad.

PSALMEN 78:68

Hij zegt dus dat Hij een herdersjongen, David, uitkoos om de leider van Zijn volk te zijn, iemand die voor drachtige schapen had gezorgd. Dat wil zeggen, hij had geleerd hoe hij zachtmoedig moest zijn en hoe hij voor hulpeloze en behoeftige dieren moest zorgen. Zo'n man koos God uit om Zijn volk te leiden.

Zo voedde hij hen vanuit de oprechtheid van zijn hart en leidde hij hen met zijn kundige handen.

We zien dus dat God hun, ondanks alle opstandigheid die over hen is opgetekend, in Zijn barmhartigheid een goede heerser bracht en hun in Jeruzalem een hoofdstad gaf. Maar het punt is dat Hij Efraïm verwierp vanwege al die opstandigheid. In plaats daarvan koos Hij Juda als de heersende stam. Laten wij hun fouten daarom niet herhalen.

16

Psalm 79: klacht over de verwoeste tempel

Psalm 79 lijkt op een andere psalm die we eerder hebben gelezen, Psalm 74, die geschreven werd naar aanleiding van de verwoesting van de tempel in Jeruzalem. Psalm 74 was een klaaglied over de verwoesting van die tempel. Psalm 79 is eveneens een klaaglied over de verwoesting van de tempel in Jeruzalem.

Er staat:

O God, heidenvolken zijn in Uw eigendom gekomen,

PSALMEN 79:1

Daarmee wordt Israël bedoeld. De heidenen zijn binnengekomen. De Babyloniërs

kwamen binnen en verwoestten de tempel.

zij hebben Uw heilige tempel verontreinigd, zij hebben Jeruzalem tot een puinhoop gemaakt. Zij hebben de dode lichamen van Uw dienaren aan de vogels in de lucht tot voedsel gegeven, het vlees van Uw gunstelingen aan de wilde dieren van het land. Zij hebben hun bloed rondom Jeruzalem als water vergoten en er was niemand die hen begroef. Wij zijn voor onze burenen tot smaad geworden, tot spot en schimp voor wie ons omringen. Hoelang nog, HEERE? Zult U voor altijd toornig zijn? Hoelang zal Uw na-ijver branden als vuur? Stort Uw grimmigheid uit over de heidenvolken, die U niet kennen; over de koninkrijken die Uw Naam niet aanroepen. Want men heeft Jakob verslonden, zij hebben zijn lieflijke woning verwoest. Denk niet aan onze vroegere misdaden, haast U, laat Uw barmhartigheid ons te hulp komen, want wij zijn volledig uitgeteerd. Help ons, o God van ons heil, omwille van de eer van Uw Naam; red ons en doe verzoening over onze zonden, omwille van Uw Naam. Waarom zouden de heidenvolken zeggen: Waar is hun God? Laat de wraak voor het vergoten bloed van Uw dienaren bekend worden voor onze ogen onder de heidenvolken. Laat het gekerm van de gevangenen voor Uw aangezicht komen, laat wie ten dode zijn opgeschreven, overeenkomstig de grootheid van Uw arm het leven behouden. Vergeld onze burenen zevenvoudig de smaad in hun boezem die zij U, Heere, aangedaan hebben. Dan zullen wij, Uw volk en de schapen van Uw weide, U voor eeuwig loven; van generatie op generatie zullen wij van Uw roem vertellen.

PSALMEN 79:1-13

Hij beklaagt dus het feit dat de tempel verwoest is en dat de heidenen zijn binnengekomen zonder enig respect voor het heilige volk te tonen. Natuurlijk waren de Joden destijds niet bepaald een erg heilig volk meer, maar niettemin waren zij het uitverkoren volk. De heidenen waren binnengekomen, hadden hen uitgeroeid en hun tempel verwoest. In vers 6 spreekt hij nu een vervloeking over hen uit:

Want men heeft Jakob verslonden, zij hebben zijn lieflijke woning verwoest.

PSALMEN 79:8

Hij zegt dat wanneer Hij hen geoordeeld heeft, zij Hem weer als schapen zullen volgen.

Merk op hoeveel van deze Psalmen die we behandelen over Israël als een kudde spreken. De laatste drie deden dat, en ze eindigen allemaal met een verwijzing naar Israël als een kudde. Psalm 77 eindigde met de woorden:

U leidde Uw volk als een kudde door de hand van Mozes en Aäron.

PSALMEN 77:20

Psalm 78 eindigde met:

Van achter de zogende schapen deed Hij hem komen om te weiden Jakob, Zijn volk, en Israël, Zijn eigendom.

PSALMEN 78:70

Hij volgde de drachtige ooien om Jakob, Zijn volk, te weiden; zo wordt Israël als een kudde voorgesteld. En nu eindigt ook deze Psalm met een verwijzing naar Israël als Gods kudde, Zijn schapen.

17

Psalm 80: herstel en de ware Wijnstok

We gaan nu naar Psalm 80. Daarin staat een refrein dat driemaal terugkomt, in de verzen 3, 7 en 19. Het luidt telkens in deze trant:

O God, breng ons terug; doe Uw aangezicht lichten, dan zullen wij verlost worden.

PSALMEN 80:4

„Breng ons terug” moet betekenen: breng ons tot bekering, schenk ons een opwekking, zodat we gered kunnen worden. „Cause Thy face to shine” is een formulering die ontleend is aan Numeri 6 vers 25, waar Aäron een zegen over het volk moest uitspreken:

De HEERE doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig!

NUMERI 6:25

enzovoort. Bij deze Aäronitische zegen moest de priester Aäron de zegen over het volk uitspreken. Daar hoorde ook bij dat de Heere Zijn aangezicht over hen liet lichten. Dat betekent in wezen dat Hij hun gunst betoonde, dat God als het ware naar hen glimlachte, werkelijk naar hen glimlachte en hun gunst betoonde. Daar gaat dit gebed dus over.

In de verzen 8 tot en met 16 staat een uitgebreide beeldspraak waarin Israël met een wijnstok wordt vergeleken. Dat is niet de enige plaats waar dit gebeurt, want in Jesaja 5 vergelijkt de gelijkenis van de wijngaard en de wijnstok Israël met een wijnstok. Jezus zei echter in Johannes 15:

Ik ben de ware Wijnstok en Mijn Vader is de Wijngaardenier.

JOHANNES 15:1

Daarmee gaf Hij aan dat Jezus werkelijk was wat Israël volgens de beeldspraak had moeten zijn. Jezus voldeed aan alles waaraan Israël had moeten voldoen. Een wijnstok hoort vrucht te dragen. Israël heeft nooit vrucht gedragen, maar Jezus doet dat wel. Daarom zien we in Jesaja 5 dat God zegt dat Hij Zijn wijngaard en Zijn wijnstok zal vernietigen omdat die geen vrucht droeg. Daarmee wordt Israël bedoeld. Maar dan komt Jezus en zegt:

Jezus zegt daar dat Hij de ware Wijnstok is en dat Zijn volgelingen de ranken zijn. Als zij vrucht dragen, wordt God verheerlijkt; dragen zij geen vrucht, dan worden ook zij afgesneden.

We zien dus dat de wijnstok die hier in Psalm 80, in de verzen 8 tot en met 16, wordt genoemd Israël voorstelt, zoals ook in Jesaja 5 vers 1 tot en met 7. Maar hij wijst ook vooruit naar Jezus, de ware wijnstok, Die volbracht wat de oude wijnstok niet kon of niet deed. Mogelijk staat hier in de verzen 15 tot en met 17 ook een verwijzing naar de Messias, hoewel die onduidelijk is en beslist niet onbetwistbaar.

Hoe dan ook:

Wek Uw macht op voor de ogen van Efraïm, Benjamin en Manasse en kom ons verlossen.

PSALMEN 80:4

Daar heb je het voor de vierde keer op rij: een Psalm die over Israël als een kudde schapen spreekt.

De cherubs waren de uitgesneden afbeeldingen boven op het verzoendeksel, en God straalde als het ware vandaaruit. Zijn heerlijkheid verscheen tussen de cherubs op het verzoendeksel.

Vervolgens klinkt voor de tweede keer het refrein: „Breng ons terug, o God, doe Uw aangezicht lichten, dan zullen wij verlost worden.”

18

Israël als geplante en verwoeste wijnstok

Nu krijgen we dit beeld van een wijnstok: „U hebt een wijnstok uit Egypte uitgegraven.” Daarmee wordt bedoeld dat Israël uit Egypte werd gebracht. „U hebt de heidenvolken verdreven en hem geplant.” De heidenen werden uit Kanaän verdreven en God plantte Israël in het beloofde land.

U hebt een plaats voor hem bereid en hem wortel doen schieten, zodat hij heel het land vulde. De bergen zijn met zijn schaduw bedekt geweest, zijn takken waren als machtige ceders. Hij breidde zijn ranken uit tot aan de zee, zijn jonge loten tot aan de rivier.

PSALMEN 80:10-12

Met andere woorden, dat waren de grenzen van het land Israël. Aan de ene kant vormde de rivier, de Jordaan, de grens van het land en aan de andere kant de Middellandse Zee. Het is alsof de wijnstok zich uitbreidde en het hele land vulde. Israël vulde zijn hele land.

Waarom hebt U een bres geslagen in zijn muren, zodat alle voorbijgangers op de weg hem leegplukken? Het zwijn uit het woud heeft hem losgewroet, het wild van het veld heeft hem afgegraasd. O God van de legermachten, keer toch terug; kijk neer uit de hemel en zie. Zie om naar deze wijnstok, de stam die Uw rechterhand geplant heeft, en dat om de Zoon, Die U voor Uzelf sterk gemaakt hebt. De wijnstok is met vuur verbrand, is afgekapt; Uw volk komt om door de bestraffing van Uw aangezicht. Laat Uw hand rusten op de Man van Uw rechterhand, op de Mensenzoon, Die U voor Uzelf sterk gemaakt hebt. Dan zullen wij ons niet van U afkeren; behoud ons in het leven,

PSALMEN 80:13-19

of geef ons leven,

dan zullen wij Uw Naam aanroepen. HEERE, God van de legermachten, breng ons terug; doe Uw aangezicht lichten, dan zullen wij verlost worden.

PSALMEN 80:19-20

Die laatste twee verzen lijken, samen met vers 3 en 4, die het refrein vormen, een oproep aan God te zijn om hun een geestelijk ontwaken te geven, hen tot bekering te brengen en een ontwaken in het land teweeg te brengen, zodat ze aan de straf kunnen ontkomen. Uit de beschrijving van de wijnstok die vernietigd wordt, het wilde zwijn dat binnenkomt en hem verwoest, en iedereen die ervan plukt, blijkt dat men denkt dat deze psalm waarschijnlijk geschreven is in de tijd dat het Noordelijke Koninkrijk

gefallen was. Het is duidelijk een lied van het Zuidelijke Koninkrijk, want het is een lied van Asaf, en hij was een van de tempelzangers in Jeruzalem. Maar toen het Noordelijke Koninkrijk viel, hielden de mensen in Jeruzalem, omdat er een verwantschap bestond. Hoewel er veel rivaliteit was geweest tussen het Noordelijke en het Zuidelijke Koninkrijk, bestond er een familieband. Dus toen de Assyriërs het Noordelijke Koninkrijk Israël vernietigden, treurden de mensen in Juda. Deze psalm is daar kennelijk over geschreven, want het is duidelijk dat Juda er nog is, de tempel er nog is en Asaf en de tempelzangers nog steeds zingen. Maar in vers 8 tot en met 16 wordt wel de vernietiging genoemd van de wijnstok die God uit Egypte had geplant.

De verwijzing naar Efraïm, Benjamin en Manasse in vers 2 wijst ook op het Noordelijke Koninkrijk, al vormt Benjamin een uitzondering. Manasse en Efraïm zijn de twee zonen van Jozef en vertegenwoordigen het Noordelijke Koninkrijk.

Dan hebben we de beschrijving van de wijnstok. We hoeven niet elk onderdeel daarvan naar voren te halen, maar er staat wel:

Het zwijn uit het woud heeft hem losgewroet, het wild van het veld heeft hem afgegraasd.

PSALMEN 80:15

Het antwoord daarop wordt in Jesaja 5 gegeven, waar God voorspelde dat Hij precies dat zou doen. Hij zei dat het kwam doordat de wijnstok niet de soort vrucht voortbracht die hij moest voortbrengen. Hij kwam op zoek naar recht en gerechtigheid, maar in plaats daarvan trof Hij onderdrukking aan en uitbuiting van de armen door de rijken. Hij zei: „Dat is niet de vrucht die Ik zoek, dus ga Ik Mijn wijnstok vernietigen. Ik ga de omheining neerhalen. Ik ga de wilde dieren binnenlaten om hem te vertrappen.” Dat is wat Hij zei dat Hij zou doen in de eerste zeven verzen van Jesaja 5. Nu zien we dat het gedaan is. Het is werkelijk gebeurd.

Jesaja sprak dat in feite over het Zuidelijke Koninkrijk, Juda, terwijl dit waarschijnlijk gaat over wat er met het Noordelijke Koninkrijk gebeurde. We kunnen dus zien dat zowel het Noordelijke als het Zuidelijke Koninkrijk op verschillende plaatsen als een wijnstok worden aangeduid en dat tegen beide dezelfde soort bedreiging wordt geuit.

19

De Mensenzoon aan Gods rechterhand

De mogelijk duistere verwijzing naar de Messias waarover ik sprak, staat in vers 15 en 17. Er staat:

De wijnstok is met vuur verbrand, is afgekapt; Uw volk komt om door de bestraffing van Uw aangezicht.

PSALMEN 80:17

Het kan al dan niet een verwijzing naar de Messias zijn. Het is waar dat de term „twijg” soms een titel voor de Messias is, maar het is ook mogelijk dat de twijg eenvoudigweg een parallel beeld naast de wijnstok is, wat dan Israël zou betekenen. Het punt is dat het woord „twijg” daar in het Hebreeuws een verkeerde vertaling is. In het Hebreeuws staat eigenlijk „zoon”:

De zoon die U voor uzelf sterk hebt gemaakt, wat opnieuw naar Israël zou kunnen verwijzen, omdat Israël soms Gods zoon wordt genoemd.

Wanneer je bij vers 17 komt, staat er:

Dan zullen wij ons niet van U afkeren; behoud ons in het leven, dan zullen wij Uw Naam aanroepen.

PSALMEN 80:19

Dit kan een verwijzing naar Israël zijn, maar het kan ook een verborgen verwijzing naar Jezus Zelf zijn. God maakte Jezus sterk om voor Hem Zijn strijd te voeren. „De man aan Uw rechterhand” — Jezus bevindt Zich beslist aan de rechterhand van God. Hier staat misschien een interessante, zij het enigszins duistere, verwijzing naar Benjamin, want de naam Benjamin betekent „zoon van mijn rechterhand”. En er wordt verwezen naar de man aan Uw rechterhand, de zoon die U voor Uzelf sterk hebt gemaakt. Of hier een woordspeling op de naam Benjamin staat of niet, weten we niet.

Maar er zou daar heel goed een verwijzing naar Jezus kunnen staan: de man aan Gods rechterhand, de Zoon des mensen die U voor Uzelf sterk hebt gemaakt. We zouden dat punt niet te sterk willen benadrukken.

20

Psalm 81 en het Loofhuttenfeest

Laten we Psalm 81 nemen. Dit is een psalm die gezongen werd voor het Loofhuttenfeest, het laatste feest van het Joodse kalenderjaar. Het werd het Grote Feest genoemd. Daarmee vierden ze hun laatste maand van het jaar. Er werd op trompetten geblazen en de mensen verbleven buiten op straat in tabernakels of hutten die ze bouwden, en ze zongen veel. Het was een feest dat zeven dagen duurde, een zevendaags feest. Dit is kennelijk voor die gelegenheid geschreven. De psalm zelf bevat informatie die daarop wijst.

Er staat:

Zing vrolijk voor God, onze kracht; juich voor de God van Jakob. Hef psalmgezing aan en laat de tamboerijn horen, de lieflijke harp met de luit. Blaas op de bazuin bij nieuwemaan, bij vollemaan, op onze feestdag. Want dit is een verordening in Israël, een bepaling van de God van Jakob.

PSALMEN 81:2-5

Dat wil zeggen: het vieren van deze feestdag was iets wat God door een verordening, door een wet, geboden had.

Hij heeft deze ingesteld tot een getuigenis in Jozef, nadat Hij opgetrokken was tegen het land Egypte. Daar, zei Israël, heb ik een taal gehoord die ik niet verstond.

PSALMEN 81:6

De spreker verplaatst zich in gedachten naar de tijd van de Joden, toen zij in Egypte waren voordat ze daaruit wegtrokken. Daar leefden ze onder vreemdelingen en hoorden ze vreemde talen. Hij stelt zich voor dat hij daar aanwezig is.

God zegt:

Ik heb de last van zijn schouder weggenomen, zijn handen hebben de manden losgelaten.

PSALMEN 81:7

Dat wil zeggen: uit de slavernij daar. Israël had als slaaf in Egypte gediend, maar God haalde hen daar weg, nam de last van hun schouder en bevrijdde hun handen van het werk dat ze voor de Egyptenaren moesten doen.

In de benauwdheid riep u en Ik redde u, Ik antwoordde u uit de schuilplaats van de donder; Ik beproefde u bij het water van Meriba. Sela

PSALMEN 81:8

Ik weet niet waar dat naar verwijst, tenzij het misschien de verborgen top van de berg Sinaï is, die door wolken bedekt was en waar het donderde en bliksemde en aardbevingen waren.

Meriba was de plaats waar het water uit de rots werd gegeven.

Mijn volk, zei Ik, luister, en Ik zal onder u getuigen; Israël, als u naar Mij luisterde! Er mag onder u geen andere god zijn, u mag zich voor geen vreemde god neerbuigen. Ik ben de HEERE, uw God, Die u uit het land Egypte leidde. Doe uw mond wijd open en Ik zal hem vullen.

PSALMEN 81:9-11

21

Israël weigert naar God te luisteren

Israël wordt hier voorgesteld alsof het door God ter wereld was gebracht, zoals een klein vogeltje dat uit een ei komt. Zoals de moedervogel de jongen voert en voedsel in hun bek stopt wanneer ze hun bek wijd opendoen, zo biedt God aan dit voor Zijn volk Israël te doen.

Maar Mijn volk heeft naar Mijn stem niet geluisterd, Israël is tegenover Mij onwillig geweest.

PSALMEN 81:12

Dat wil zeggen: ze wilden niets met Mij te maken hebben.

Daarom gaf Ik hen over aan hun verharde hart, zodat zij in hun eigen opvattingen voortgingen.

PSALMEN 81:13

Het doet ons denken aan Romeinen 1, waar degenen die de kennis van God niet wilden vasthouden, door God werden overgegeven aan hun eigen begeerten. Er staat bij dit vers in de kantlijn van jouw Bijbel waarschijnlijk zelfs een verwijzing naar Romeinen 1:24 en 26, omdat Paulus bij het schrijven van het eerste hoofdstuk van Romeinen de bewoording van dit vers overnam: de Joden die van God wisten, keerden zich af van de kennis van God, en daarom gaf Hij hen over. Dat is wat hier beschreven wordt. In Romeinen lijkt Paulus te zeggen dat de heidenen hetzelfde deden. Zij hadden vanuit de natuur kennis van God, maar ook zij verwierpen die kennis. Daarom gaf God hen over om hun eigen weg te gaan.

Dan krijgen we in vers 13 deze uitroep, deze weeklacht:

Och, had Mijn volk naar Mij geluisterd, was Israël in Mijn wegen gegaan! In korte tijd zou Ik hun vijanden onderworpen hebben en Mijn hand gekeerd hebben tegen hun tegenstanders. Wie de HEERE haten, zouden zich geveinsd aan Hem onderworpen hebben; maar hún tijd zou voor eeuwig geweest zijn: Hij zou van de beste tarwe te eten gegeven hebben, ja, Ik zou u verzadigd hebben met honing uit de rots.

PSALMEN 81:14-17

— daarmee wordt de tijd van Israël bedoeld —

22

Ongehoorzaamheid aan de zendingsofdracht

Wat Hij daar zegt, is dat God al hun vijanden snel had kunnen overwinnen als Israël niet in opstand was gekomen zoals het in de woestijn deed. De wereld zou zich inmiddels aan God hebben onderworpen als Hij een volk had gehad dat Hem volledig gehoorzaamde.

Ik veronderstel dat Hij op dezelfde manier verdriet zou kunnen hebben over de gemeente, want het is tweeduizend jaar geleden dat Jezus zei:

En Hij zei tegen hen: Ga heen in heel de wereld, predik het Evangelie aan alle schepselen.

MARKUS 16:15

Hij heeft ons daadwerkelijk de opdracht gegeven eropuit te gaan en de volken te onderwerpen, om door het Evangelie de vijanden van God te onderwerpen. De vroege gemeente deed haar best. Natuurlijk waren er delen van de wereld waarvan zij niet wisten en waarvan wij nu wel weten. Maar al eeuwenlang weten wij van de rest van de

wereld, en toch zijn we er nog niet in volledige gehoorzaamheid aan die opdracht op uitgetrokken. Daarom hebben de tegenstanders van de Heere zich niet aan Hem onderworpen. Dat komt niet in alle gevallen doordat zij dat niet wilden. Soms weten ze niet eens van Hem, omdat wij niet volledig gehoorzaam zijn geweest.

God zegt:

Had Mijn volk maar naar Mij geluisterd, en:

en Mijn wegen gevolgd! Dan had Ik hun vijanden snel onderworpen en Mijn hand tegen hun tegenstanders gekeerd, en wie de Heer haten, zouden zich aan Hem hebben onderworpen.

Wat is het verdrietig dat de gemeente God zo lang heeft laten wachten tot de haters van God zich omkeren en zich aan Hem onderwerpen, omdat wij ons niet volledig hebben onderworpen. Volgens mij wacht God nog altijd op een generatie van volledig onderworpen christenen, volledig gehoorzame christenen.

Ik weet niet meer wie het was. Ik denk dat het D. L. Moody was, maar het kan ook een andere beroemde prediker zijn geweest. Hij zei dat de wereld nog moet zien wat God kan doen door iemand die zich voor honderd procent heeft toegewijd. Blijkbaar is er sinds Jezus — althans, dat vond deze prediker — nooit een christen geweest die zich voor honderd procent had toegewijd. Er zijn wel toegewijde christenen, maar voor zover het erom gaat dat iemand geen enkel voorbehoud, geen enkel egoïsme en geen enkel gebied van ongehoorzaamheid heeft, heeft God in de geschiedenis niemand gevonden die zo was. Maar als Hij één mens kon vinden die volledig toegewijd was, dan zou de wereld beslist geschokt zijn door de dingen die God door zo iemand tot stand zou kunnen brengen.

We kunnen beslist hopen zulke mensen te worden, zodat we in onze generatie misschien zullen zien dat de haters van de Heere zich aan Hem onderwerpen.

23

Psalm 82: wie zijn de genoemde goden?

We hebben Psalm 83 al behandeld als een vloekpsalm, dus zullen we Psalm 82 behandelen. Dit is een korte psalm, maar er staan enkele verzen in die enig commentaar vereisen. Er staat:

Een psalm van Asaf. God staat in de vergadering van God, Hij oordeelt te midden van de goden:

PSALMEN 82:1

Nu is de grote vraag: wie zijn deze goden, met een kleine g? In het eerste vers staat dat God te midden van de goden rechtspreekt, en vervolgens begint in vers 2 Zijn uitspraak tegen hen. Hij beschuldigt de goden er feitelijk van dat ze geen recht doen. Hij zegt tegen hen in vers 6:

Ik heb wel gezegd: U bent goden, u bent allen zonen van de Allerhoogste; toch zult u sterven als een mens, zoals iedere andere vorst zult u vallen.

PSALMEN 82:6-7

Er bestaan twee of drie theorieën. Slechts twee daarvan hebben ooit werkelijk aannemelijk geleken. Eén theorie is dat de goden hier naar de demonen verwijzen, maar ik aanvaard deze theorie niet. Eerlijk gezegd denk ik niet dat God tegen de demonen zou zeggen:

Jullie zijn kinderen van de Allerhoogste.

Ik denk zelfs niet dat Hij tegen de demonen zou kunnen zeggen:

Jullie zullen sterven als gewone mensen, aangezien demonen niet sterven zoals mensen. Het zijn geesten en ze leven langer voort dan mensen.

De andere theorie is dat dit naar de rechters van Israël verwijst. Dat is veel waarschijnlijker, omdat Hij tegen hen dezelfde soort dingen zegt als in de Profeten tegen de rechters:

Doe recht aan de geringe en de wees, bewijs de ellendige en de arme gerechtigheid.

PSALMEN 82:3

24

Rechters als vertegenwoordigers van God

Dat Hij hen goden noemt wanneer Hij zegt dat Hij te midden van de goden rechtsprekt, is hoofdzakelijk een concessie aan hen. Daarmee wordt gezegd dat zij Gods recht om te oordelen uitoefenen. God is de uiteindelijke Rechter. God is de Rechter met een hoofdletter R. Zij zijn rechters met een kleine r. In zekere zin zijn zij als goden met een kleine g, omdat oordelen Gods werk is. Het is Gods terrein. Het is Gods sfeer, en hun is binnen die sfeer een kleine sfeer toegewezen waarin zij zelf rechters mogen zijn. Het is alsof zij kleine goden zijn die Gods voorrecht om te oordelen uitoefenen. We kunnen dus begrijpen dat Hij hen, bij wijze van concessie, niet letterlijk maar figuurlijk kleine goden, kleine rechters, kon noemen.

Er staat iets in het Oude Testament, in Exodus, waaruit blijkt dat dit geen ongekend gebruik van het woord zou zijn. Kijk bijvoorbeeld naar Exodus 4. God spreekt bij de brandende braamstruik tegen Mozes, en je herinnert je dat Mozes aarzelt om naar de farao te gaan. God spreekt in vers 16 tegen hem en zegt over Aäron:

En híj zal voor u tot het volk spreken. Dan zal het zó zijn: Híj zal voor u tot een mond zijn en ú zult voor hem tot een god zijn.

EXODUS 4:16

Dat wil zeggen: Aäron zal als de profeet van Mozes zijn. Aäron zal zijn woordvoerder zijn, maar Mozes zal van God horen en Gods woorden aan Aäron doorgeven, en Aäron zal ze uitspreken. Mozes zal dus op de plaats van God staan. Hij zal voor Aäron zelfs als

God zijn.

Vervolgens staat er in Exodus 7:1:

Toen zei de HEERE tegen Mozes: Zie, Ik heb u voor de farao tot een god gemaakt en uw broer Aäron zal uw profeet zijn.

EXODUS 7:1

Je kunt dus zien dat Hij tegen Mozes zegt:

Voor de farao ben je als een god.

Waarom? Omdat je daar als Gods vertegenwoordiger staat en je als een god met een kleine g bent.

Als je naar Exodus 22 gaat, waar God de Wet op de berg Sinaï gaf, staat er in vers 28:

U mag de rechters niet vervloeken, en de leiders van uw volk mag u niet verwensen.

EXODUS 22:28

In de Engelse vertaling die Gregg citeert, staat: „Je mag de goden niet beledigen”, met een kleine g, en: „de leider van je volk niet vervloeken.” De HSV vertaalt het eerste deel rechtstreeks met: „U mag de rechters niet vervloeken.”

Dit is waarschijnlijk een parallellisme, waarbij de heerser van het volk parallel staat aan de goden, met een kleine g. Dat wil zeggen: de rechters zijn als de goden, kleine goden, en je wordt geacht hen niet te beschimpen of te vervloeken. Er lijkt dus al vroeg in de Schrift een precedent te zijn om degenen die heersers over Gods volk zijn, goden met een kleine g te noemen.

25

Onrechtvaardige rechters en hun taak

Dat zou hier logisch zijn, omdat alles wat tegen hen wordt gezegd klinkt als iets wat je tegen mensen zou zeggen, en tegen mensen die rechter zijn. Hij zegt:

Hoelang zult u onrechtvaardig oordelen en de goddelozen bevoordelen? Sela

PSALMEN 82:2

Ze lijken duidelijk rechters te zijn. Hij spreekt tegen de goden, of eigenlijk tegen de rechters, en Hij zegt:

Hoelang blijven jullie nog onrechtvaardig rechtspreken en slechte mensen voortrekken?

Dat wil zeggen: ze nemen steekpenningen aan en trekken de goddelozen voor.

Doe recht aan de geringe en de wees, bewijs de ellendige en de arme gerechtigheid.

PSALMEN 82:3

Dat is wat God van rechters verwacht.

Bevrijd de geringe en de arme, ontruk hem aan de hand van de goddelozen.

PSALMEN 82:4

Over de rechters staat er:

Zij weten niets en begrijpen niets, zij wandelen steeds in de duisternis rond; daarom wankelen alle fundamenten van de aarde.

PSALMEN 82:5

en:

ze blijven in het donker rondlopen — of misschien gaat dat over de behoeftigen.

Misschien zegt Hij hier dat degenen die hulp nodig hebben in duisternis wandelen omdat de rechters hun plicht niet doen, en dat de hele aarde daardoor uit balans is. De rechters in Israël hadden de taak Gods wetten bekend te maken. Dat was wat een rechter was. Een rechter was iemand die de wet van God voor mensen aanhaalde wanneer zij juridische kwesties probeerden te beslissen. Hij maakte Gods oordeel bekend. Daarom onderwees hij het volk in de wegen van God. Hij zegt dat deze rechters Gods wet niet juist hebben vertegenwoordigd en niet voor Gods gerechtigheid zijn opgekomen. Daarom verkeert de wereld in duisternis. De wereld kent de wet van God niet, omdat de rechters die niet hebben voorgehouden zoals zij hadden moeten doen.

26

Menselijke rechters zijn geen echte goden

Nu spreekt Hij Zijn dreigement tegen hen uit. In vers 6 zegt Hij: ook al heb Ik gezegd:

Ik heb wel gezegd: U bent goden, u bent allen zonen van de Allerhoogste;

PSALMEN 82:6

in werkelijkheid zullen jullie sterven als mensen. Ik heb gezegd dat jullie goden waren, maar dat was slechts een tegemoetkoming. Wat Ik werkelijk zei, is dat jullie optreden als Mijn vertegenwoordigers. Maar als jullie geen goede vertegenwoordigers zijn,

zullen jullie sterven en zullen jullie ontdekken dat jullie helemaal geen goden zijn. Jullie zijn gewoon mensen, net als alle anderen. Jullie zullen sterven.

Sommige mensen, vooral mensen uit newagekringen, hebben deze Schriftplaats gebruikt om te proberen te beweren dat iedereen een god is. Jezus citeerde dit vers in Johannes, hoofdstuk 10, vers 34, toen Hij met de Farizeeën sprak:

Jezus antwoordde hun: Is er niet geschreven in uw wet: Ik heb gezegd: U bent goden?

JOHANNES 10:34

Maar Hij zei niet dat zij goden waren. Sommige mensen hebben Zijn uitspraak daar verkeerd begrepen.

Wat daar gebeurt, is dat Jezus zei dat Hij de Zoon van God was en dat Hij en de Vader één waren. Daarop pakten de Joden stenen op om Hem te stenigen. Hij zei tegen hen:

Jezus antwoordde hun: Ik heb u vele goede werken van Mijn Vader laten zien. Vanwege welk van die werken stenigt u Mij?

JOHANNES 10:32

Zij zeiden:

De Joden antwoordden Hem: Wij stenigen U niet vanwege een goed werk, maar vanwege godslastering, namelijk omdat U, Die een Mens bent, Uzelf God maakt.

JOHANNES 10:33

Hij zei:

Staat er niet ook in jullie eigen wet: Ik heb gezegd dat jullie goden zijn?

Hij citeerde precies dit vers, vers 6:

Ik heb wel gezegd: U bent goden, u bent allen zonen van de Allerhoogste;

PSALMEN 82:6

Vervolgens zegt Hij:

Als de wet hén goden noemde tot wie het woord van God kwam, en de Schrift niet van kracht beroofd kan worden, zegt u dan tegen Mij, Die de Vader geheiligd en in de wereld gezonden heeft: U lastert God, omdat Ik gezegd heb: Ik ben Gods Zoon?

JOHANNES 10:35-36

27

Jezus' beroep op 'u bent goden'

Wat Hij hier zegt, is dat jullie inconsequent zijn. Jullie gaan Mij doodstenigen op grond van een technische kwestie rond een bepaald woord waarmee Ik Mijzelf heb omschreven. Ik noemde Mijzelf de Zoon van God, en toch werden zelfs in jullie eigen wet bepaalde mensen als goden aangesproken. Degenen aan wie het Woord van God werd gegeven, werden goden genoemd.

Hij zegt niets over mensen die werkelijk godheden of werkelijk goden zouden zijn. Hij verwijst naar dit geval, waarin God bij wijze van tegemoetkoming de rechters als goden aansprak. Hij probeert niet te zeggen dat Hij een god is in dezelfde zin als zij dat waren, of iets dergelijks. Hij zegt eenvoudigweg: gaan jullie een man doden omdat hij zulke termen gebruikt, terwijl het Woord van God zelfs nog radicalere termen gebruikt? Het enige wat Ik zei, was dat Ik de Zoon van God was. De Bijbel spreekt zelfs over mensen alsof zij goden zijn.

Met andere woorden, Hij probeert niet te beweren dat mensen goden zijn of iets dergelijks. Hij zegt eenvoudigweg dat het inconsequent is dat de Farizeeën zo verontwaardigd en vijandig tegenover Hem worden vanwege Zijn woorden en Zijn beweringen over Zichzelf. In de Bijbel zelf worden immers nog opvallendere beweringen over anderen gedaan, en de Farizeeën aanvaardden die Bijbel. Wanneer Hij dit vers citeert, geeft Hij eigenlijk helemaal geen commentaar op dit vers. Hij wijst er eenvoudigweg op dat er in het Oude Testament een plaats is waar de term ‘goden’ bij wijze van tegemoetkoming wordt gebruikt voor mensen die optreden als Gods vertegenwoordigers.

Maar hij zegt:

toch zult u sterven als een mens, zoals iedere andere vorst zult u vallen.

PSALMEN 82:7

Vervolgens zegt hij:

Sta op, o God, oordeel de aarde, want Ú bezit alle volken.

PSALMEN 82:8

In vers 1 wordt over God gesproken, in vers 8 wordt Hij aangesproken, en in alle verzen daartussen spreekt God. In vers 1 vermeldt hij dat God de Rechter is. Vervolgens maakt hij in de verzen 2 tot en met 7 bekend wat Gods oordeel over de andere rechters is. Daarna roept hij in vers 8 God op om op aarde een rechtvaardig oordeel te vellen.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Psalmen 77:2-4
- Psalmen 77:5
- Psalmen 77:6-7
- Psalmen 77:8-14

- Psalmen 77:15-16
- Psalmen 77:14
- Exodus 15:11
- Psalmen 77:13-14
- Psalmen 77:17
- Psalmen 77:18
- Psalmen 77:19
- Psalmen 77:20-21
- Psalmen 78:68
- Psalmen 78:10-12
- Psalmen 78:2-9
- Psalmen 78:10-13
- Psalmen 78:14-15
- Psalmen 78:15-16
- Psalmen 78:17-20
- Psalmen 78:22-23
- Psalmen 78:23-28
- Numeri 11:18-20
- Psalmen 78:30
- Psalmen 106:14-15
- Psalmen 78:31
- Psalmen 78:32-33
- Psalmen 78:34
- Psalmen 78:37-38
- Psalmen 78:39
- Psalmen 103:14
- Psalmen 78:41-42
- Hebrëeën 4:2
- Markus 6:5-6
- Psalmen 78:43-45
- Psalmen 78:45-49
- Psalmen 78:50
- Psalmen 78:51-52
- Psalmen 78:53

- Psalmen 78:55
- Psalmen 78:56
- Psalmen 78:57
- Psalmen 78:59
- Psalmen 78:58
- Psalmen 78:60-61
- Psalmen 78:62
- Psalmen 78:64
- Psalmen 78:65
- Psalmen 78:66
- Psalmen 78:67
- Psalmen 79:1
- Psalmen 79:1-13
- Psalmen 79:8
- Psalmen 77:20
- Psalmen 78:70
- Psalmen 80:4
- Numeri 6:25
- Johannes 15:1
- Psalmen 80:10-12
- Psalmen 80:13-19
- Psalmen 80:19-20
- Psalmen 80:15
- Psalmen 80:17
- Psalmen 80:19
- Psalmen 81:2-5
- Psalmen 81:6
- Psalmen 81:7
- Psalmen 81:8
- Psalmen 81:9-11
- Psalmen 81:12
- Psalmen 81:13
- Psalmen 81:14-17
- Markus 16:15

- Psalmen 82:1
- Psalmen 82:6-7
- Psalmen 82:3
- Exodus 4:16
- Exodus 7:1
- Exodus 22:28
- Psalmen 82:2
- Psalmen 82:4
- Psalmen 82:5
- Psalmen 82:6
- Johannes 10:34
- Johannes 10:32
- Johannes 10:33
- Johannes 10:35-36
- Psalmen 82:7
- Psalmen 82:8

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.